

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Орлов О. Міжнародно-правове регулювання питань зміни клімату Землі: проблеми та перспективи. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12645/Zemlia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Суходоля О. Європейський план подолання залежності від російських енергоносіїв. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/natsionalna-bezpeka/yevropeyskyy-plan-podolannya-zalezhnosti-vid-rosiyskykh>
3. Штогрін І. Урагани, повені, засухи, пожежі: як ЄС та США реагують на зміни клімату? Радіо Свобода. 11 вересня 2021р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/yak-yees-ta-ssha-reahuyut-nazminy-klimatu/31452367.html>

Ключові слова: ЄС, клімат, зміни, економіка.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.

Лук'янчук Катерина Петрівна

здобувачка 1-го курсу магістратури

центру заочного та дистанційного навчання

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В СФЕРІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Досліджуючи тему правового врегулювання використання штучного інтелекту та цифрових технологій в європейському просторі, варто звернути увагу на Регламент Європейського Союзу № 2024/1689 [1], яким встановлено фундаментальні правові визначення прав та обов'язків суб'єктів правовідносин з використанням моделей штучного інтелекту (далі – моделі ШІ).

З 1 серпня 2024 року вступив в силу на правовому просторі Європейського Союзу (далі – ЄС) Регламент ЄС № 2024/1689 від Європейського Парламенту (далі – Європарламент) та Європейської Ради (далі – Рада) від 13 червня 2024 року про «Визначення гармонічних правил щодо штучного інтелекту та внесення змін в Регламенти Європейської Комісії №300/2009, (ЄС) №167/2013, (ЄС) №168/2013, (ЄС) 2018/858, (ЄС) 2018/1139 та (ЄС) 2019/2144, та директив 2014/90/EU, (ЄС) 2016/797 та (ЄС) 2020/1828» (далі Регламент) [1]. Офіційна скорочена назва нормативно-правового документу від інституцій ЄС – Акт Штучного Інтелекту – Artificial Intelligence Act (далі – Акт).

Систему Штучного Інтелекту (далі – система ШІ) визначено Актом як машинна система, яка розроблена для використання на різних рівнях автономії, та яка має змогу проявляти адаптивність після її запуску, та для явних і неявних цілей виводити в (залежності від запроваджених вхідних даних) згенерований продукт, такий як прогнози, контент, рекомендації та рішення, які можуть впливати на фізичне та віртуальне середовище [2, с. 1-2].

Метою Акту є вдосконалення функціонування внутрішнього ринку та поширення поглинення людино-центричного та надійного ШІ, одночасно з забезпеченням високого рівня безпеки здоров'я, безпечність, основоположні права, які збережені в Європейській Хартії прав людини, включаючи принципи демократії, верховенства права та збереження навколишнього середовища від шкідливих ефектів від систем ШІ та принципу підтримки інновацій [2, с.11].

Регламент є мірою забезпечення не тільки ясних правил для внутрішнього ринку, а і інструментарієм уникнення ризику виникнення неприйнятних тем, таких як система соціального кредиту/рейтингу (Social scoring system) та маніпулятивного ШІ (manipulative AI) [1, с.8-9, 51]. Варто зазначити, що система соціального кредиту – це концепт державного управління, де кожна особа оцінюється на певний рівень рейтингу на основі їх дії, поведінки та взаємодій із іншими. Збір масиву інформації щодо кожної такої особи починається від активної діяльності в соціальних мережах та закінчуючи взаємодіями з суспільством за допомогою ШІ [3].

В свою чергу Акт зобов'язує на повну прозорість у взаємовідносинах зі штучним інтелектом [1, с. 15, 17-19, 21, 25, 27]. Дана задача покладена на таких суб'єктів, як розробники систем ШІ – вони зобов'язані забезпечити повне усвідомлення того, що користувач оперує з технологією ШІ, а не з іншою реальною людиною. «Користувач» в розумінні Регламенту – це і фізичні і юридичні особи, які встановлюють систему ШІ відповідно до своєї професійної здібності [1, с. 36].

Європарламент та Рада сформулювали лінійку класифікації систем ШІ за їх рівнем ризику [3]. Всі моделі ШІ підлягають їх класифікації за рівнем того, яку небезпеку вони можуть нести до людського суспільства як і в фізичному, так і в віртуальному просторах. За чотирьома рівнями ризику (відсутній, обмежений, високий та неприпустимий), було чітко визначено позицію ЄС, що всі моделі ШІ мають бути визначені та оцінені на рівень потенційного ризику, незалежно від форми та цілі використання технології: будь-то модель ШІ для державних установ, чи голосовий помічник виконаний ШІ в дитячих іграшках.

Згідно статті 5 глави II «Заборонені практики ШІ» (prohibited AI practices) Регламентом, визначено вичерпний та чіткий опис таких систем AI, які вважатимуться як пряма загроза безпеці, статку та правам людини, та будуть автоматично заборонено в європейському просторі, а саме [4]:

- системи, що реалізують підсвідомі маніпулятивні, або оманливі техніки з ціллю порушити поведінку та процес прийняття рішень в користувача, що може призвести до відповідних значних пошкоджень;
- системи, що зловживають уразливими ознаками користувача (вік, інвалідність, соціально-економічні обставини тощо), які можуть негативно впливати на поведінку особи;
- системи біометричної категоризації, окрім тих, що класифікують або фільтрують законно отримані біометричні масиви даних або класифіковані біометричні дані правоохоронними органами;
- системи соціального кредитування/рейтингу, тобто ті системи, що надають оцінку та класифікацію особам чи групам осіб на основі суспільної поведінки та

особистих рис, що може призвести до нерівності, згенерованої технологією, в тому числі превентивна оцінка осіб на можливий ризик скоєння нею злочину;

- системи, що формують бази даних розпізнавання обличчя через ненацілене вилучення зображень обличчя з Інтернету або відеоспостереження;
- системи, що впливають на емоції користувачів в робочих та навчальних установах, окрім тих, що використовуються для медичних та безпекових міркувань;
- системи дистанційного впізнавання біометрії в режимі реального часу в загальнодоступних місцях для правоохоронних органів, за винятком: пошукових робіт осіб, зниклих безвісти; запобігання істотній та неминучій загрозі життю або передбачуваному терористичному нападу та ідентифікація підозрюваних у кримінальних злочинах.

У статті 6 та у додатку III Акту надається дві можливі умови, коли система III вважатиметься такою, яка несе високий ризик [5]. Така модель або повинна бути визначена відповідним органом як така, що несе високий ризик, або вона використовується у таких галузях, як:

- біометрики, тобто такі моделі, які впізнають біометричні дані осіб;
- критична інфраструктура, а саме оперування критичною інфраструктурою в цифровому просторі та фізичному;
- освіта та професійна підготовка, а саме коли III використовується з ціллю оцінювання навчального процесу чи процесу підвищення кваліфікації;
- зайнятість, управління персоналом та доступом до самозайнятості, особливо в питаннях щодо наймання персоналом та оцінювання потенційного працівника через III
- державні послуги та субсидії;
- міграція, надання притулку та прикордонного контролю;
- судова адміністрація та демократичні процеси.

Системи III з ризиком «прозорості» визначаються як такі, які не мають прозорості в використанні III. За Актом існує повний перелік «зобов'язань прозорості», з ціллю забезпечення довіри людей до провайдерів системи III та

повної інформованості користувача. Яскравим прикладом є зобов'язання позначення згенерованого ШІ тексту як «Artificially Generated Text». Так само стосується аудіо-, графічно- та відео згенерованих матеріалів [3].

Системи ШІ з мінімальним або відсутнім ризиком – це дозволені Регламентом моделі без жодних додаткових обмежень та зобов'язань як і в опублікуванні, так і в використанні. На актуальний час мажоритарна частина моделей ШІ підпадають під цю категорію [3].

Окрім надання низки ознак, класифікацій та правил для суб'єктів технологічно-інформаційних правовідносин у сфері ШІ, на основі Акту було створено нову адміністративну установу ЄС – Європейський Офіс ШІ – The European AI Office (далі AI Office) [6]. Установа є центром експертизи штучного інтелекту по всьому ЄС, та вона відіграє ключову роль імплементації Акту в правових просторах Держав-учасниць ЄС. За регламентом термін «AI Office» закріплено як «функція Єврокомісії щодо сприяння впровадженню, моніторингу та нагляду за системами ШІ та моделями штучного інтелекту загального призначення, а також управління ШІ, яка передбачена Рішенням Комісії» [1, 2, 6]

В цілому AI Office виконує 3 основні задачі: підтримка Акту ШІ та забезпечення основних правил ШІ; посилення розвитку та використання надійних моделей ШІ та сприяння міжнародному співробітництву [6].

Окрім цього, держави-учасниці ЄС можуть призначити будь-який суб'єкт публічного адміністрування (орган з питань конкуренції, орган із захисту даних, агентство з кібербезпеки тощо) для виконання завдань національно компетентних органів, відповідно до їх специфічних організаційних характеристик та потреб. Наприклад, Німеччина надала такі повноваження вже існуючим органам: Федеральний орган з акредитації (Deutsche Akkreditierungsstelle) як повідомляючий орган та Федеральна агенція зв'язку (Bundesnetzagentur) як орган ринкового нагляду [7-10].

Як висновок, варто зазначити, що Акт – це перша офіційна та виокремлена політично-правова позиція європейської спільноти у сфері інформаційного права, а саме у використанні штучного інтелекту. З кожною новою сходинкою розвитку

суспільства та суспільного використання технологій, ЄС матиме більш оперативну систему реагування уряду законодавчими нормативно-правовими актами. Імовірно, що в європейському праві зароджується окрема підгалузь інформаційного права як право штучного інтелекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act) (Text with EEA relevance): Regulation (EU) 2024/1689 / Official Journal of the European Union. Brussels: the European Parliament and the European Council, 2024. 144 p.

2. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (artificial intelligence act) and amending certain union legislative acts: Document 52021PC0206 / European Commission. Brussels: EUR-Lex, 2021. 108 p.

3. Shaping Europe's digital future. AI Act / An official website of the European Union. URL : <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>.

4. Article 5: Prohibited AI Practices/ EU Artificial Intelligence Act. URL : <https://artificialintelligenceact.eu/article/5/>

5. Article 6: Classification Rules for High-Risk AI Systems / EU Artificial Intelligence Act. URL: <https://artificialintelligenceact.eu/article/6/>

6. European AI Office / An official website of the European Union. URL : <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-office>

7. Shaping Europe's digital future. AI Pact / An official website of the European Union. URL : <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-pact>

8. Künstliche Intelligenz (KI) ist ein Schlüssel zur Welt von morgen / Nationale Strategie für Künstliche Intelligenz. URL: <https://www.ki-strategie-deutschland.de/>

9. DAkkS beteiligt an der Entwicklung des KI-Standards ISO/IEC DIS 42006 / DAkkS Deutsche Akkreditierungsstelle. URL: <https://www.dakks.de/de/aktuelle-meldung/beteiligung-der-dakks-bei-der-entwicklung-des-ki-standards-iso-iec-dis-42006.html>

10. KI in den Netzsektoren / Bundesnetzagentur. URL: <https://www.bundesnetzagentur.de/DE/Fachthemen/Digitalisierung/Technologien/KI/start.html>

Ключові слова: *Європейський Союз, Європейська Комісія, Європейський Парламент, Європейська Рада, штучний інтелект, Акт Штучного Інтелекту, система соціального кредиту, розробники систем штучного інтелекту, система біометричної категоризації, біометричні дані осіб, рівень ризику, Європейський Офіс штучного інтелекту.*

Науковий керівник: *кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Дронов Владислав Юрійович.*

Максимчук Арина Юріївна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу бакалавра

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одесская юридическая академія»

ВПЛИВ ЛІСАБОНСЬКОГО ДОГОВОРУ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ ЄС

Початок ХХІ століття став складним періодом для Європейського Союзу, що супроводжувався численними суперечливими процесами та явищами. З одного боку, можна відзначити активізацію інтеграційної співпраці в рамках об'єднаної Європи, що виявилось в успішному впровадженні єдиної валюти та завершенні масштабного розширення на схід і частково південь Європи. З іншого боку, ЄС

Завальнюк Анастасія Миколаївна	
ВСТУП УКРАЇНИ ДО ЄС: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	407
Красюн Анастасія Сергіївна	
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	410
Ландейс Альберт Олександрович	
ПРОБЛЕМАТИКА ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄС В УМОВАХ ВІЙНИ.....	413
Потелешенко Крістіна Анатоліївна	
АДАПТАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	418
Удод Вікторія Володимирівна	
ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З ЄС: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	423
СЕКЦІЯ № 14. ПРАВО ЄС: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	429
Дехніч Анастасія Вікторівна	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДЯН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	429
Думініка Марія Олександрівна та Рацун Ангеліна Анатоліївна	
ПРАВО НА ПРИТУЛОК ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	433
Елісашвілі Ілля Володимирович	
ЄДИНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК УНІКАЛЬНА ПРАВОВА КОНЦЕПЦІЯ.....	436
Ігнатюк Аліка Альбертівна	
РОЛЬ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В СОЮЗІ.....	439
Карасені Олександра Василівна	
СУЧАСНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ТА ОСНОВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	443
Котелевська Валерія Русланівна	
ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕФІНІЦІЇ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	446
Латиш Яна Вадимівна	
РОЛЬ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ФОРМУВАННІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	449
Леснякова Вікторія Олександрівна	
РОЛЬ ЄС У ПОДОЛАННІ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН.....	452
Лук'янчук Катерина Петрівна	

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В СФЕРІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	456
Максимчук Арина Юріївна	
ВПЛИВ ЛІСАБОНСЬКОГО ДОГОВОРУ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ ЄС.....	462
Мойсеєнко Дар'я Кирилівна та Саргсян Ангеліна Арамівна	
ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЕТАПИ ТА РОЗВИТОК.....	466
Плехова Марина Віталіївна	
«БЛАКИТНА КАРТА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС.....	470
Пономарчук Вікторія Ігорівна	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ GDPR НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ ТА В УКРАЇНІ.....	475
Савчук Вікторія Валентинівна	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОТРИМАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПРАВА.....	479
Сідельникова Єлизавета Русланівна	
ІСТОРІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ЄС.....	482
Сорока Тетяна Олександрівна та Суниця Яна Сергіївна	
РОЗВИТОК ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС.....	487
Степановська Марина Ігорівна	
СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИКА БЕЗПЕКИ ЄС В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ.....	491
Суйчимезова Вікторія Олександрівна	
ШЕНГЕНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ.....	495
Тітенко Руслана Русланівна	
СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ.....	499
Череповська Ксенія Дмитрівна	
ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА.....	502
Чудімова Анастасія Валеріївна та Радецька Мирослава Валеріївна	